PÁZMÁNY
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Vitéz János Neveléstudományi és Pedagógusképző Intézet

Intézményi azonosító: FI79633
1111 Budapest, Bertalan Lajos u. 2.

Tanári szigorlat

bemutatás és tételsor

A PPKE VJNPI Tanárképző Tanszéke tanárképzése keresztény alapokon, a pedagógia, pszichológia, bölcsészettudományok és társadalomtudományok korszerű elméleteit és eredményeit figyelembe véve kívánja felkészíteni a tanárjelölteket jövőbeni oktató-nevelő hivatásuk gyakorlására. A Tanszék tanárképzési filozófiájának középpontjában a gyermek és a tanár, mint a nevelés két főszereplője áll. Meggyőződésünk, hogy köznevelés minősége, a köznevelési rendszer eredményessége a gyermek és a tanár személyes jól-lététől, személyiségének kiteljesedésétől, az együttműködésükön alapuló kölcsönös segítségnyújtástól, támogatástól függ. A képzés során elsajátított ismeretek, kialakított képességek és attitűdök a gyermek személyiségének fejlesztését, a tanárral való együttműködés megteremtését célozzák, miközben hozzájárulnak a tanárjelöltek személyes és szakmai identitásának kibontakozásához is.

A szigorlat célja

A Tanári szigorlat az osztatlan képzésben részt vevő tanár szakos hallgatók pedagógiai-pszichológiai ismereteinek átfogó, rendszerszintű ellenőrzését végzi el a 8. félév végén. A tételek az előtanulmányi feltételekben meghatározott pedagógiai és pszichológiai tantárgyak ismeretanyagára támaszkodnak, a tanárképzés közös követelményeivel összehangban tartalmaznak több tudományterületet is érintő, komplex témaköröket.

Követelmények

A szigorlat alapvetően elméleti jellegű, a gyakorlati készségeket csak a szemináriumi tapasztalatok szintjén kéri számon. A hallgatótól megkövetelhető az eddig abszolvált tanári felkészítés tudásanyagának összefoglaló, szintetikus látásmódja és a tanultak komplex, az alkalmazás lehetőségeire is kitekintő kezelése.

Felkészülés a szigorlatra

A hallgató a 20 témakör mentén rendezi össze eddigi szakmai tudását. Az egyes témakörök alatt található résztémák, a hallgató figyelmét kívánják a témakör leglényegesebb problémáira irányítani. A témakör kifejtése megvalósítható e résztémák mindegyikének érintésével vagy ezek súlyozott bemutatásával is. A szigorlat kiváló alkalmat ad a hallgatónak arra, hogy a valamely okból elmaradt tananyagrészeket pótolja, vagyis az ismerethálójában keletkezett esetleges hiányokat kiküszöbölje. A tanári szigorlat azonban nem csak az eddig tanult szakmai ismereteket összegző vizsga. A számonkérés sokkal fontosabb szempontja annak a megítélése, hogy a hallgató a különböző területeken szerzett pedagógiai ismereteit mennyire tudja egymással ötvözni, hogyan fedezi fel az egyes tárgyak szakmai összefüggéseit, s hogy miképpen tudja mindezeket a szigorlati tétel kifejtése közben alkotó módon felhasználni.

A szigorlat kapcsán a hallgatónak arra kell felkészülnie, hogy a tételes számonkérésre egy szakmai beszélgetés keretében kerül sor, ahol bizonyítania kell pedagógiai szakmai tudását, annak alkalmazási készségeit, pedagógusi felkészültségét. A tételek után található irodalom hivatott segíteni a hallgató számára ezt a szintetizáló munkát.

A pedagógia-pszichológia szigorlat megszervezése

A komplex szigorlat egy jelenléti szóbeli vizsga, amelyet egy háromtagú bizottság előtt kell letenni. A bizottság elnökét a Tanárképző Tanszék rendeli ki, a tagok a pedagógiai és a pszichológiai tárgyak oktatói. A tanárjelölt a szigorlatra a személyazonosság igazolására alkalmas okmányon és egy írótollon kívül más dolgot, így mobil telefont, okosórát sem tarthat maga mellett, személyes holmiját a vizsgateremben egy arra kijelölt asztalon helyezheti el a vizsga idejére.
A szigorlat során az előre megadott tételsorból kell egy tételt húzni. A vizsgán max. 15 perc felkészülési idő áll a hallgató rendelkezésére, aminek során a helyben kapott, hitelesített papírra készíthet kézzel írt jegyzetet. A felkészülést követően kerül sor a szakmai beszélgetésre (15 perc). A szigorlat eredményét a bizottság közös megegyezéssel állapítja meg ötfokozatú értékelési skála szerint, és helyben kihirdeti.
A szigorlati jegyzőkönyvet és a hallgató által készített vázlatot az Intézet őrzi meg a hallgató tanulmányainak befejezéséig.

Értékelési szempontok

A hallgató értékelésének alapvető kritériuma a tanári felkészítés közös követelményeiről szóló 8/2013 (I. 30.) sz. EMMI rendelet 2. mellékletében foglaltak a tanári kompetenciákról. A szigorlat során ellenőrizni kell a tanárképzés nyolcadik félévéig megvalósuló tanulási eredményeket, vagyis a különböző irányú szakmai tudás, képességek és attitűdök minőségét, azok megfelelő szintézisét. A hallgatótól elvárható, hogy mintegy 10 percig összefüggően, lényegre törően és értékelhetően beszéljen a kihúzott témakörről, a témát több oldalról körüljárva állításait megfelelő szakirodalmi hivatkozásokkal alátámasztva, valamint válaszoljon a bizottság kérdéseire.

A PEDAGÓGIA-PSZICHOLÓGIA SZIGORLAT TÉMAKÖREI
2026-2027. tanév

1. A fejlődés és a nevelés biológiai és pszichológiai alapjai. A nevelhetőség kérdései

- A nevelés lehetősége és szükségessége (öröklés és környezet, fejlődés társak nélkül).
- A fejlődés meghatározása, a fejlődés szakaszai.
- Nézetek a nevelésről a nevelés történetében (Comenius, Apáczai, Rousseau).

Irodalom:
N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004). *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó. 29-39.
Gloviczki Zoltán (2015). *Bevezetés a pedagógiába*. PPKE BTK. 37-45.
https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/gloviczki-Bevped.pdf
Pukánszky Béla, Németh András (1994). *Neveléstörténet*. Nemzeti Tankönyvkiadó.151-178. 196-212.
Zrinszky László (2002). *Neveléselmélet*. Műszaki Kiadó. 14-33.

2. A személyiség fejlődésének és fejlesztésének alapjai

- A személyiség kompetenciamodellje.
- Érzelmi intelligencia.
- Jean Piaget kognitív fejlődéselmélete I. – Alapfogalmak és a korai szakaszok.
- A piageti kognitív konstrukció: séma, asszimiláció, akkomodáció, ekvilibráció.
- A szenzomotoros szakasz jellemzői (0–2 év) és a tárgyállandóság kialakulása (Cole: 203-210., 237-240.)
- A művelet előtti gondolkodás szakasza (2–7 év): egocentrizmus, animizmus, centrálás (Cole 343-353.).

Irodalom:
Cole M., Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan.* Osiris Kiadó. 203-210. 237-240. 343-353.
Goleman Daniel (1998). *Érzelmi intelligencia.* Magyar Könyvklub.
Nagy József (2010). A személyiség kompetenciái és operációs rendszere. *Iskolakultúra,* 7-8.sz. 3-21.
Balázs László (2015). Érzelmi intelligencia szerepe a kommunikációs készségfejlesztésben. In: Andok Mónika (szerk.). *A kommunikációs készségfejlesztés eszköztára. A kommunikáció oktatása* 7. Hungarovox Kiadó.

3. Nevelés a családban. A család szerepe a fejlődésben

- A család mint rendszer, szerkezete, funkciói, működése.
- A családi élet változása, a családi élet szakaszai.
- A családi szocializáció jellemzői.
- A korai kapcsolatok, az anya-gyermek kapcsolat meghatározó szerepe a fejlődésben. Viselkedési és magatartási nehézségek és a családi nevelés kapcsolata.
- Szülői nevelési stílusok.
- A család és az iskola együttműködése.

Irodalom:
Bábosik István, Borosán Lívia, Hunyady Györgyné, M.Nádasi Mária, Schaffhauser Franz (2011). *Pedagógia az iskolában. A szociális életképesség megalapozása.* ELTE Eötvös Kiadó. 168-192.
Berta Judit, Csabai Krisztina (2014). *Szocializáció gyermek és serdülőkorban. Elakadások,*

zavarok és kibontakozás. PPKE. 20-45. 47-50. 65-68.
Gloviczki Zoltán (2015). *Bevezetés a pedagógiába.* PPKE BTK. 57-59. https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/gloviczki-Bevped.pdf
N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004). *Pszichológia pedagógusoknak.* Osiris Kiadó.74-94.
Zrinszky László (2002). *Neveléselmélet.* Műszaki Kiadó. 147-155.

4. Az iskola mint az intézményes nevelés színtere

- Az iskola helye, szerepe a társadalomban, enkulturáció, szocializáció, nevelés, társadalmi mobilitás és iskolarendszer.
- A hazai iskolarendszer struktúrája, jellemzői.
- Az iskola mint szervezet. (Falus 725-756.)
- Csoportfolyamatok, csoportszerepek és vezetői szerepek az osztályban (N. Kollár 279-310.)

Irodalom:
Berta Judit, Csabai Krisztina (2014). *Szocializáció gyermek és serdülőkorban. Elakadások, zavarok és kibontakozás.* PPKE. 8-19. 45-54.
Falus Iván (főszerk.) Szűts Ida (szerk.) (2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához.* Akadémiai Kiadó. 725-756.
Gloviczki Zoltán (2015). *Bevezetés a pedagógiába.* Egyetemi jegyzet. PPKE BTK. 21-37. 58-65.https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/gloviczki-Bevped.pdf
N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004). *Pszichológia pedagógusoknak.* Osiris Kiadó. 279-310. 451-470.
Zrinszky László (2002). *Neveléselmélet*. Műszaki Kiadó. 54-74.
Az oktatási rendszer szerkezete és az oktatás irányítása:
https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/hu/eurypedia/hungary/az-oktatasi-rendszer-felepitese
Reformok és szakpolitikai fejlemények a köznevelésben
https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/hu/eurypedia/hungary/reformok-es-szakpolitikai-fejlemenyek-koznevelesben

5. Társas kapcsolatok az iskolában

- A versengés, konformizmus, agresszió és konfliktusok pszichológiája (N Kollár 324-350)
- Csoportdinamikai jelenségek az osztályban; versengés és kooperáció; konfliktusok és konfliktusmegoldások, bántalmazás (bullying).
- Egyén és közösség az iskolában (egyén, csoport, közösség; a közösség minőségi mutatói).
- Rejtett tanterv. Osztályközösség fejlesztése.

Irodalom:
Bábosik István, Borosán Lívia, Hunyady Györgyné, M.Nádasi Mária, Schaffhauser Franz (2011). *Pedagógia az iskolában. A szociális életképesség megalapozása.* ELTE Eötvös Kiadó. 209-262.
Berta Judit, Csabai Krisztina (2014). *Szocializáció gyermek és serdülőkorban. Elakadások, zavarok és kibontakozás.* PPKE. 253-260. 290-291.
Farkas Júlia-Szabó Gabriella (2025). Az iskolai bullying kezelésére felkészítő kompetenciák és stratégiák. *Mester és Tanítvány,* III. 1. sz. 101-115. II. rész – Régi, mégis új színfoltok a módszertani megújulásban
N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004). *Pszichológia pedagógusoknak.* Osiris Kiadó. 324-350.

6. Stratégiák és módszerek a nevelésben, oktatásban

- A nevelés módszerei: a szokásformálás, a meggyőződésformálás és az életvezetési modellek fejlesztésének módszerei.

- Az önszabályozó tanulás, élethosszig tartó tanulás.
- Célközpontú és szabályozáselméleti stratégiák, problémamegoldás, modellezés, programozott oktatás, ismeretelméleti stratégia.
- Az oktatási módszer fogalmának értelmezése; módszerek, eljárások a tanítás-tanulás folyamatában.
- Didaktikai feladatok az oktatás folyamatában: motiválás, ismeretszerzés, alkalmazás, rögzítés, rendszerezés, ellenőrzés, értékelés.

Irodalom:
Bábosik István (2004). *Neveléselmélet.* Osiris Kiadó. 118-166.
Falus Iván (főszerk.) Szűts Ida (szerk.) (2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához.* Akadémiai Kiadó. 455-475. 483-506. 545-579.
Mócz Dóra (2007). Felkészítés az élethosszig tartó tanulásra. In: Bábosik István, Torgyik Judit (szerk.): *Pedagógusmesterség az Európai Unióban*. Eötvös József Könyvkiadó. 29-46.

7. A tanítás-tanulás folyamata, tanulási motiváció

- A tanulás pszichológiai értelmezése (behaviorista tanuláselméletek, a tanulás információfeldolgozási modelljei, verbális tanulás).
- A tanulás pedagógiai értelmezése, a konstruktivizmus tanulásfelfogása.
- A motiváció szerepe a tanulásban. Belső és külső motiváció.
- Tanulási stílus, tanulási stratégiák, kognitív stílusok.
- Kognitív és affektív célok a tanításban, tanulásban, az oktatási célok műveletesítése.

Irodalom:
Gloviczki Zoltán (2015). *Bevezetés a pedagógiába*. PPKE BTK. 46-56. https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/gloviczki-Bevped.pdf
N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004). *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó. 169-191.
Falus Iván (főszerk.) Szűts Ida (szerk.) (2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához.* Akadémiai Kiadó. 107-136. 367-392.

8. Megismerési funkciók és a gondolkodás fejlődése/fejlesztése

- Jean Piaget kognitív fejlődéselmélete II. – Az iskolás- és serdülőkor gondolkodása.
- A konkrét műveleti szakasz (7–11 év): konzerváció (megmaradás elve), reverzibilitás, osztályozás és sorba rendezés (Cole 481-486)
- A formális műveleti szakasz (11–15 év): absztrakt gondolkodás, hipotézis-tesztelés, deduktív logikai gondolkodás (Cole 643-650)
- A megismerési funkciók (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezés).
- Az intellektuális képességek (gondolkodás, képzelet, kommunikáció).
- Az intelligencia fogalma, mérése, elméletei, fejlesztése. A kreativitás értelmezési módjai, fejlesztése, a kreatív folyamat.
- Gardner többszörös intelligencia elmélete az oktatásban.
- Az iskola szerepe a kompetenciák fejlesztésében.

Irodalom:
Sütőné Koczka Ágota (2004). A Szociális készségek fejlesztése kamaszkorban. *Új Pedagógiai Szemle,* 54.évf. 4-5-sz. 52-68.
Cole M., Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan.* Osiris Kiadó.

9. A különleges bánásmódot igénylő tanulók nevelése

- A különleges bánásmódot igénylő tanulók csoportjai és jellemzői.
- Az SNI és a BTMN fogalma.
- Az SNI tanulók eltérő sajátosságai és a sajátosságaikhoz igazodó tanítási módszerek (Válasszon ki két SNI kategóriát és ezeken keresztül mutassa be ezt az alpontot!)
- Pozitív diszkrimináció, oktatási kedvezmények.
- Tehetséges tanulók az iskolában.
- Adaptivitás és méltányosság a nevelésben.

Irodalom:
Bábosik István, Borosán Lívia, Hunyady Györgyné, M. Nádasi Mária, Schaffhauser Franz (2011). *Pedagógia az iskolában. A szociális életképesség megalapozása.* ELTE Eötvös Kiadó. 107-143. 263-348.
Falus Iván (főszerk.) Szűts Ida (szerk.) (2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához.* Akadémiai Kiadó. 223-248. 255-326.
Tukericsné Schvilinger Anikó (2022). *SNI információs füzet.* Oktatási Hivatal. Pécsi Pedagógiai Oktatási Központ, Pécs.
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/pok/Pecs/2022/SNI_informacios_fuzet_2022_februar.pdf
A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei. Oktatási Hivatal.
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok
A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv

10. Tervezés és szervezés a pedagógiai gyakorlatban

- Az oktatás szabályozási és tervezési szintjei (Nemzeti Alaptanterv, központi kerettanterv, helyi tanterv, tanmenet, tematikus terv, óraterv)
- A nevelés tervezésének szintjei (az iskola pedagógiai programja, csoport számára történő tervezés, egyéni fejlesztési terv).
- Erik Erikson pszichoszociális fejlődéselmélete I. – Gyermekkor (1–4. szakasz) (Cole: 403.o. összefoglaló táblázat)
- Az eriksoni identitásmodell alapelvei és az életen át tartó fejlődés gondolata.
- Csecsemő- és kisgyermekkor: Bizalom vs. bizalmatlanság, autonómia vs. szégyen/kétely.
- Óvodás- és kisiskoláskor: kezdeményezés vs. bűntudat. Teljesítmény vs. kisebbrendűség.

Irodalom:
110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.
Falus Iván (főszerk.) Szűts Ida (szerk.) (2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Akadémiai Kiadó. 417-452. 691-719.
Cole M., Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan.* Osiris Kiadó.

11. A tanítás és tanulás szervezeti formái

- A tanítás-tanulás szervezeti formái (a tanítási óra, egésznapos oktatás, napközi, tanulószoba, önálló otthoni tanulás, tanulmányi séta, kirándulás).
- Az oktatás szervezési módjai és munkaformái (frontális munka, csoportmunka és kooperatív tanulás, párban folyó tanulás, egyéni munka, Mozaik módszer, KIP).
- Erik Erikson pszichoszociális fejlődéselmélete II. – Serdülőkor és felnőttkor (5–8. szakasz) (Cole 671-677.).
- Serdülőkor: Identitás vs. szerepkonfúzió (az identitáskrízis és keresés pszichológiája).

- Fiatal felnőttkor: Intimitás vs. izoláció.
- Felnőtt- és időskor: Alkotókészség vs. megrekedés, integritás vs. kétségbeesés.

Irodalom:
Falus Iván (2004). (szerk.) *Didaktika.* Nemzeti Tankönyvkiadó. 345-386.
Falus Iván (főszerk.) Szűts Ida (szerk.) (2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Akadémiai Kiadó. 513-539.
KIP http://www.komplexinstrukcio.hu/
Cole M., Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan.* Osiris Kiadó. 671-677.

12. Nevelési és tanulástámogató színterek, eszközök

- 21. századi tanulási környezetek.
- Az iskolán kívüli nevelés, tanulás színterei: kollégium, múzeum, színház, erdei iskola, sport és egyházi és ifjúsági szervezetek, tanodák.
- Tanulástámogatási eszközök (generációk), tankönyvek, munkafüzetek.
- Digitális tanulási színterek (platformok), online tanulástámogatás.

Irodalom:
Bábosik István, Borosán Lívia, Hunyady Györgyné, M. Nádasi Mária, Schaffhauser Franz (2011). *Pedagógia az iskolában. A szociális életképesség megalapozása.* ELTE Eötvös Kiadó. 144-151.
Falus Iván (főszerk.) Szűts Ida (2022). (szerk.). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Akadémiai Kiadó. 141-163. 585-618.
Fűz Nóra (2017). Iskolán kívüli színterek az általános iskolai oktatásban. *Magyar Pedagógia* 117. évf. 2. sz. 197–220.
Imre Anna (2020). Tanórán kívüli foglalkozások és pedagógusi munka intézményi szinten In: Imre Anna, Kaposi József, Szőke-Milinte Enikő (szerk). *Dialógusok határtalanul*. PPKE. 119-146. https://omp.ppke.hu/btk/catalog/book/50
Szőke-Milinte Enikő (2020). Tanulási környezetek sajátosságai a 21. században In: Imre Anna, Kaposi József, Szőke-Milinte Enikő (szerk.) *Dialógusok határtalanul*, PPKE. 11-25. https://omp.ppke.hu/btk/catalog/book/50
59/2013. (VIII. 9.) EMMI rendelet a Kollégiumi nevelés országos alapprogramjának kiadásáról https://jogkodex.hu/jsz/2013_59_emmi_rendelet_3155502
Torgyik Judit (2018). *Tanulás a múzeumpedagógia módszereivel.* Eötvös József Könyvkiadó.

13. Interakció és kommunikáció a pedagógiai folyamatban

- Az interakció és a kommunikáció értelmezése, jellemzői a pedagógiai folyamatban.
- A verbális és nem verbális, digitális kommunikáció jellegzetességei a tanítási órán.
- A társas megismerés, a személypercepció folyamata a nevelésben. A sztereotípia és az előítélet.
- A Pygmalion hatás. Társas befolyásolás.
- Az önismeret fejlődésének támogatása.
- A barátság fejlődése (kisgyermekkortól serdülőkorig). (Cole 580-588)

Irodalom:
Gordon, Thomas (2010). *T. E. T. A tanári hatékonyság fejlesztése*. Gordon Kiadó Kft.
Szőke-Milinte Enikő (2023). Pedagógiai kommunikáció az információs társadalomban. *Magyar Nyelvőr.* 147. különszám
Cole M., Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan.* Osiris Kiadó. 580-588.

N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004). *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó.

14. A pedagógus

- A tanári szerep, a szerep fogalma, jelentése a szociálpszichológiában, szerepkonfliktusok.
- A tanári kompetenciák.
- A pedagógus pályafejlődésének szakaszai.
- A pedagógus helye a társadalomban, a pedagógus szerep társadalmi jellemzői.
- Vezetési stílusok és annak hatása az osztályra.
- A pedagógus kapcsolatai, köztük az iskolapszichológussal való együttműködés.
- Reflektív gondolkodás a pedagógusok munkájában.
- A pedagógusok lelki-testi egészsége (kiégés, a kiégés prevenciója).

Irodalom:
Bábosik István, Borosán Lívia, Hunyady Györgyné, M.Nádasi Mária, Schaffhauser Franz (2011). *Pedagógia az iskolában. A szociális életképesség megalapozása.* ELTE Eötvös Kiadó.
Falus Iván (főszerk.) Szűts Ida (szerk.) (2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Akadémiai Kiadó. 331-357. 761-793.
Mihálka Mária (2023). A kiégés kialakulása és megelőzése. *Iskolakultúra,* 33. évf., 1–2. sz. file:///C:/Users/AGP7Y9/Downloads/iskolakultura_2023_01-02_111-127.pdf
Torgyik Judit (2007). A tanári szerep dimenziói In: Bábosik István, Torgyik Judit (szerk.) *Pedagógusmesterség az Európai Unióban*. Eötvös József Könyvkiadó. 85-104.
Szivák Judit (2014). *Reflektív elméletek, reflektív gyakorlatok*. ELTE Eötvös Kiadó.

15. Az iskola mint az értékközvetítés terepe, kiemelt nevelési feladatok

- Az erkölcsi nevelés (az erkölcs forrásai, területei, az erkölcsi nevelés folyamata, a pedagógus szerepe, erkölcsi fejlődés Piaget és Kohlberg nyomán).
- Szociális és állampolgári értékek a nevelésben.
- Az információs –és médiaműveltség fejlődésének támogatása.
- Az esztétikai nevelés (az esztétikai élmények forrásai, területei, esztétikai érzékenység, befogadás és kifejezés, a magatartás esztétikuma); kulturális és szellemi értékek a nevelésben.
- Az egészséges életre és fenntarthatóságra nevelés.
- Lawrence Kohlberg morális fejlődéselmélete I. – Prekonvencionális szint (Cole 563-570.)

1.szakasz: Büntetés- és engedelmesség-orientáció (a fizikai következmények szerepe)
2.szakasz: Naiv hedonista orientáció (az egyéni érdekek és a kölcsönösség elve)

- Lawrence Kohlberg morális fejlődéselmélete II. – Konvencionális szint (Cole 563-570)

3.szakasz: Good boy / Nice girl (Jógyerek) orientáció – megfelelés a csoportelvárásoknak.
4.szakasz: Törvény és rend orientáció – a társadalmi rend és kötelességtudat fenntartása.

Irodalom:
Csörge Ágnes (2011). Az információs műveltség fejleszthetősége könyvtári környezetben. *Könyv és nevelés,* 2.
Cole M., Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan.* Osiris Kiadó. 563-570.
Mongyi Norbert (2025). Az információs és médiaműveltség fejlesztésének lehetőségei videóinterjúkkal történő oktatás során. In: Medovarszki István (szerk.) *Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp: 2023-2024: pedagógiai és szakmódszertani tanulmányok az iskola belső világából.* Líceum Kiadó. 85-102.
Varga Katalin: *Az információs műveltség fejlesztése: A könyvtárak szemléletváltása és feladatai a 21. században*. https://mek.oszk.hu/21200/21260/html/docs/ehu/048.pdf
Zrinszky László (2002). *Neveléselmélet.* Műszaki Kiadó. 175-248.

16. Nevelési koncepciók. Keresztény és alternatív nevelés, reformpedagógiák

- A XX. századi neveléselméleti modellek, értékrelativista és normatív koncepciók.
- Keresztény és alternatív nevelés, reformpedagógiák.
- A keresztény nevelés elvei. Az intézményes katolikus nevelés jellemzői.
- A katolikus rendi nevelés hazai példái (angolkisasszonyok, bencések, piaristák, jezsuiták, ciszterciek, premontreiek, ferencesek, szaléziak).
- A (herbartiánus) nevelési elvek és gyakorlatok.
- A reformpedagógiai koncepciók és az alternatív iskolák a magyar iskolaügyben (Válasszon ki egy irányzatot és ismertesse).
- Lawrence Kohlberg morális fejlődéselmélete III. – Posztkonvencionális szint (Cole 563-570)

5.szakasz: Társadalmi szerződés orientáció (az egyéni jogok és a társadalmi hasznosság egyensúlya)

6.szakasz: Egyetemes etikai elvek orientációja (az emberi méltóság és igazságosság abszolút értéke).

Irodalom:

Garrone, Gabriel Maria, Javierre Ortas, Antonio María, Jelenits István (ford.) *A katolikus iskola: - A katolikus nevelés kongregációja*.
https://ppek.hu/konyvek/Katolikus_Neveles_Kongregacioja_A_katolikus_iskola_1.pdf
Pukánszky Béla, Németh András (1994). *Neveléstörténet.* Nemzeti Tankönyvkiadó. (vonatkozó fejezetek)
Somodi Imre (2026). A jezsuita nevelés kezdetei és máig ható érvénye. *Katolikus Pedagógia,* 1–2. sz. 19-29.
Zrinszky László (2002). *Neveléselmélet.* Műszaki Kiadó. 78-122.
Cole M., Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan.* Osiris Kiadó.

17. Mérés, értékelés a pedagógiai folyamatban

- Az énkép fogalma, fejlődése, jelentősége a fejlődési/fejlesztési folyamatban.
- Az értékelés funkciói, fajtái, formái.
- Az iskolai értékelés pedagógiai, pszichológiai, társadalmi vonatkozásai.
- Az ellenőrzés és értékelés területei és módszerei, eszközei (osztályozás, alternatív értékelési módszerek).
- Pedagógiai eredményvizsgálatok (érettségi, kompetenciamérések, PISA, TIMSS).

Irodalom:

N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004). *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó.
Czike Bernadett (2009). *Az osztályozás és az árnyalt értékelés szerepe a pedagógiai folyamatban, az alternatív iskolák gyakorlatában.* https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/osztalyozas-arnyalt
Falus Iván (főszerk.) Szűts Ida (szerk.) (2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához.* Akadémiai Kiadó.
Hercz Mária (2007). A pedagógiai értékelés gyakorlata. In: Bábosik István, Torgyik Judit (szerk.) *Pedagógusmesterség az Európai Unióban.* Eötvös József Könyvkiadó.191-214.
PISA 2025 ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS
https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/pisa/pisa_2025_meres
TIMMS https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/timss
100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról.

18. A lelki-testi egészség védelme az iskolában

- Az egészség fogalma, értelmezése. Iskolás gyerekek egészségmagatartása.
- Az iskola mint az egészséget meghatározó színtér.
- A gyermek és a stressz. Megküzdési mechanizmusok.
- A tanulók lelki-testi egészségét veszélyeztető tényezők.
- Az önismeret, önértékelés alakítása, szerepe a lelki egészség fenntartásában.

Irodalom:
Németh Ágnes (2024). *Iskolás gyermekek egészségmagatartása*. L' Harmattan Kiadó.
Makó Hajnalka (2007). Az iskolai mentálhigiéné jelentőségéről pedagógusoknak. In: Bábosik István, Torgyik Judit (szerk.): *Pedagógusmesterség az Európai Unióban*. Eötvös József Könyvkiadó. 235-248.
Molnár Anita, Beregi Erika, Kós Katalin, Suszter László (2023). A hazai iskolai egészségfejlesztés és egészségnevelés fogalmának és szabályozó rendszereinek áttekintése az elmúlt évtized viszonylatában. *Magyar Pedagógia*, 123. évf. 1. sz. 19–32.

19. A tanuló, a gyermek

- A gyerekstátusz értelmezése a nevelés története során.
- A reformpedagógia gyermekképe.
- A gyerekek megismerésének lehetőségei a nevelési-oktatási folyamatban.
- A gyerekek szükségletei (biogén, pszichogén, szociogén szükségletek). (Bábosik, 60-64.)
- A gyerekek, tanulók jogai és kötelezettségei.

Irodalom:
Pukánszky Béla, Németh András (1994). *Neveléstörténet.* Nemzeti Tankönyvkiadó. 259-325.
Meskó Norbert (2015). A gyermekek megismerésének lehetőségei és új módszerei. In: Kurucz Rózsa (szerk.) *Fókuszban a gyermek és a pedagógus.* Pécsi Tudományegyetem.
http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/8/meskonorbert-gyermekekmegism/index.html
Németh András (2002). A reformpedagógia gyermekképe. A szent gyermek mítoszától a gyermeki öntevékenység funkcionális gyakorlatáig. *Iskolakultúra,* 3.sz. 21-32.
Bábosik István (2004). *Neveléselmélet.* Osiris Kiadó. 60-64.
Falus Iván (főszerk.) Szűts Ida (szerk.) (2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához.* Akadémiai Kiadó. 331-357. 761-793.
Egyezmény a gyermek jogairól https://unicef.hu/wp-content/uploads/2014/10/ENSZ-egyezm%C3%A9ny-a-gyermekek-jogair%C3%B3l.pdf)

20. A serdülőkor

- A serdülőkori fejlődés jelenségei (biológiai, testi változások, kognitív fejlődés, erkölcsi fejlődés, kortárs kapcsolatok felértékelődése, szülőkről való leválás) (Cole 616-635, 636-687.).
- A kortárs kapcsolatok, barátságok jellemzői, szerepe a kamaszok életében.

Irodalom:
Feuer Mária (2008). A serdülőkor leválási problémái. In: Feuer Mária: *A családsegítés elmélete és gyakorlata.* Akadémiai Kiadó.
N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004). *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó.
Cole M., Cole, S. R. (2006). *Fejlődéslélektan.* Osiris Kiadó. 616-635, 636-687.
Berta Judit-Csabai Krisztina (2014). *Szocializáció gyermek és serdülőkorban. Elakadások, zavarok és kibontakozás.* PPKE.

KÖTELEZŐ IRODALOM

Bábosik István (2004). Neveléselmélet. Nevelés az Európai Unióban. Osiris Kiadó.

Bábosik István, Torgyik Judit (szerk.) (2007). Pedagógusmesterség az Európai Unióban. Eötvös József Könyvkiadó.

Bábosik István, Borosán Lívia, Hunyady Györgyné, M.Nádasi Mária, Schaffhauser Franz (2011). *Pedagógia az iskolában. A szociális életképesség megalapozása.* ELTE Eötvös Kiadó.

Balázs László (2015). Érzelmi intelligencia szerepe a kommunikációs készségfejlesztésben. In: Andok Mónika (szerk.). A kommunikációs készségfejlesztés eszköztára. A kommunikáció oktatása 7. Hungarovox Kiadó. https://www.academia.edu/12798854/Balázs_László_Érzelmi_intelligencia_szerepe_a_kommunikációs_készségfejlesztésben._In_Andok_Mónika_2015_szerk._A_kommunikációs_készségfejlesztés_eszköztára._A_kommunikáció_oktatása_7._Hungarovox_Kiadó_Budapest

Berta Judit, Csabai Krisztina (2014). Szocializáció gyermek és serdülőkorban Elakadások, zavarok és kibontakozás. PPKE.

Cole M., Cole, S. R. (2006). Fejlődéslélektan. Osiris Kiadó.

Csörge Ágnes (2011). Az információs műveltség fejleszthetősége könyvtári környezetben. *Könyv és nevelés,* 2.

Czike Bernadett (2009). Az osztályozás és az árnyalt értékelés szerepe a pedagógiai folyamatban, az alternatív iskolák gyakorlatában. https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/osztalyozas-arnyalt

Egyezmény a gyermek jogairól. https://unicef.hu/wp-content/uploads/2014/10/ENSZ-egyezm%C3%A9ny-a-gyermekek-jogair%C3%B3l.pdf)

Falus Iván(szerk.) (2004). Didaktika. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Falus Iván (főszerk.), Szűcs Ida (szerk.) (2022). A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Akadémiai Kiadó.

Farkas Júlia, Szabó Gabriella (2025). Az iskolai bullying kezelésére felkészítő kompetenciák és stratégiák In: Mester és Tanítvány III. 1. szám, II. rész – Régi, mégis új színfoltok a módszertani megújulásban.

Feuer Mária (2008). A serdülőkor leválási problémái. In: Feuer Mária: A családsegítés elmélete és gyakorlata. Akadémiai Kiadó.

Gloviczki Zoltán (2015). Bevezetés a pedagógiába. Egyetemi jegyzet. PPKE BTK. https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/gloviczki-Bevped.pdf

Goleman Daniel (1998). Érzelmi intelligencia. Magyar Könyvklub.

Gordon, Thomas (2010). T. E. T. A tanári hatékonyság fejlesztése. Gordon Kiadó Kft.

Mihálka Mária (2023). A kiégés kialakulása és megelőzése. Iskolakultúra, 33. évf., 1–2.sz.

Meskó Norbert (2015). A gyermekek megismerésének lehetőségei és új módszerei. In: Kurucz Rózsa (szerk.) Fókuszban a gyermek és a pedagógus. Pécsi Tudományegyetem. http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/8/meskonorbert-gyermekekmegism/index.html

Molnár Anita, Beregi Erika, Kós Katalin, Suszter László (2023). A hazai iskolai egészségfejlesztés és egészségnevelés fogalmának és szabályozó rendszereinek áttekintése az elmúlt évtized viszonylatában. Magyar Pedagógia, 123. évf. 1. sz. 19–32.

Mongyi Norbert (2025). Az információs és médiaműveltség fejlesztésének lehetőségei videóinterjúkkal történő oktatás során. In: Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp: 2023-2024: pedagógiai és szakmódszertani tanulmányok az iskola belső világából EKKE, Líceum Kiadó, 85-102.

Nagy József (2002). XXI. század és nevelés. Osiris.

Nagy József (2010). A személyiség kompetenciái és operációs rendszere. Iskolakultúra, 7-8. 3-21.

N. Kollár Katalin, Szabó Éva (2004). Pszichológia pedagógusoknak. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Németh András (2002). A reformpedagógia gyermekképe. A szent gyermek mítoszától a gyermeki öntevékenység funkcionális gyakorlatáig. Iskolakultúra, 3.sz. 21-32.

Németh Ágnes (2024). Iskolás gyermekek egészségmagatartása, L'Harmattan Kiadó.

Pukánszky Béla, Németh András (1994). Neveléstörténet. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Ranschburg Jenő (2002). Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban. Nemzeti Tankönyvkiadó.

Somodi Imre (2026). A jezsuita nevelés kezdetei és máig ható érvénye. Katolikus Pedagógia, 1–2.
Sütőné Koczka Ágota (2004). A Szociális Készségek Fejlesztése Kamaszkorban. Új Pedagógiai Szemle, 54.évf. 4-5-sz.
https://www.scribd.com/document/331219709/A-Szocialis-Keszsegek-Fejlesztese-Kamaszkorban
Szőke-Milinte Enikő (2020). Tanulási környezetek sajátosságai a 21. században In: Dialógusok határtalanul PPKE. https://omp.ppke.hu/btk/catalog/book/50
Torgyik Judit (2018). Tanulás a múzeumpedagógia módszereivel. Eötvös József Könyvkiadó.
Tukericsné Schvilinger Anikó (2022). SNI információs füzet. Oktatási Hivatal, Pécsi Pedagógiai Oktatási Központ. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/pok/Pecs/2022/SNI_informacios_fuzet_2022_februar.pdf
A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei. Oktatási Hivatal. https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok
A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv
Zrinszky László (2002). Neveléselmélet. Műszaki Kiadó.

AJÁNLOTT IRODALOM

Aronson Elliot (2008). A társas lény. Akadémiai Kiadó.
Bábosik István (2020). A konstruktív életvezetés pedagógiája és iskolája. EJK.
Csanád Béla (2014). A keresztény nevelés általános alapjai. JEL.
Csapó Benő (szerk.) (2002). Az iskolai műveltség. Osiris Kiadó.
Csíkszentmihályi Mihály, Selega Isabella (2011). Élni jó! Akadémiai Kiadó.
Hunyady Györgyné, M. Nádasi Mária (é.n.): Pedagógiai tervezés. Comenius Bt. 2000.
Imre Anna, Kaposi József, Szőke-Milinte Enikő (2020). Dialógusok határtalanul – A pedagógiai kultúraváltás kérdései. PPKE BTK. https://btk.ppke.hu/uploads/articles/1734918/file/Dialogusok_kotet_nyomdai_jav0228_ok_165x235_98_szazalek.pdf
Kagan Spencer (2001). A kooperatív tanulás. Ökonet Kft.
Kaposi József (2012). Értékek és tartalmak, avagy a tartalom értékei. Új Pedagógiai Szemle, 52. évf. 1–2–3. sz. 5-22.
Kaposi József (2020). A történelemtanár-képzés kontextusa, követelményei In. Kaposi József: Közelítések a történelemtanítás elméletéhez és gyakorlatához. PPKE BTK.
Kaposi József (2009). Az érettségi mint a felnőtté avatás rituáléja. Új Pedagógiai Szemle, 4.sz.
Kormos József, Pálvölgyi Ferenc (szerk.) (2015). A köznevelés céljai és fejlesztési területei a Nemzeti alaptanterv szemléletének tükrében. PPKE BTK https://btk.ppke.hu/uploads/articles/1734918/file/A%20k%C3%B6znevel%C3%A9s%20c%C3%A9ljai%20%C3%A9s%20fejleszt%C3%A9si%20ter%C3%BCletei.pdf
Magyari Beck István (2003). Érték és pedagógia. Akadémiai Kiadó.
Mészáros Aranka (szerk.) (2004). Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága. ELTE Eötvös Kiadó.
Nahalka István (2002). Hogyan alakul ki a tudás a gyermekben? Nemzeti Tankönyvkiadó.
Németh András, Pukánszky Béla (2004). A pedagógia problématörténete. Gondolat Kiadó.
Németh András, Skiera, Ehrenhard (2003). Reformpedagógia és az iskola reformja. Nemzeti Tankönyvkiadó.
Oroszlány Péter (2004). Tanulásmódszertan. Metódus-Tan.
Réthy Endréné (2013). Befogadás, méltányosság, az inkluzív pedagógia rendszere. Comenius Bt.
Réthy Endréné (2003). Motiváció, tanítás, tanulás. Nemzeti Tankönyvkiadó.
Szabó Éva (2006). Szeretettel és szigorral. Az iskolai nevelés problémái. Akadémiai Kiadó.
Szitó Imre (2003). A tanulási stratégiák fejlesztése. ELTE Eötvös Kiadó.
Szőke-Milinte Enikő (szerk.) (2018). Pedagógiai küldetés – a küldetés pedagógiája. Tanulmányok a katolikus pedagógusképzésről és pedagógiáról. PPKE BTK. https://btk.ppke.hu/uploads/articles/1734918/file/Pedag%C3%B3giai%20k%C3%BCldet%C3%A9s.pdf
Szőke-Milinte Enikő (2007). A kommunikációs kompetencia fejlesztése. PPKE BTK.
Szőke-Milinte Enikő (2020). Információ – (Média)tudatosság – műveltség. A Z generáció tanulása. PPKE BTK. https://btk.ppke.hu/uploads/articles/1734918/file/Inform%C3%A1ci%C3%B3%20-%20M%C3%A9dia(tudatoss%C3%A1g)%20-%20M%C5%B1velts%C3%A9g%20egyben_Internetre%20PDF.pdf
Tánczos Judit (2006). Baj van a tanulással. Módszerek a tanulási zavarok korrigálásához. Pedellus.
Tóth László (2003). A tehetségfejlesztés enciklopédiája. Pedellus Tankönyvkiadó.
Vajda Zsuzsa, Kósa Éva (2005). Neveléslélektan. Osiris Kiadó.
Várnagy Elemér, Várnagy Péter (2000). A hátrányos helyzet pedagógiája. Corvinus Kiadó.

2027. október

Dr. Hosszu Timea
intézetvezető

Dr. habil. Torgyik Judit
tanszékvezető